

Список використаних джерел

1. Стратегічне управління: вебсайт. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/pv/2045.pdf> (дата звернення 11.11.2025).
2. Кузьмін О. Є., Яцура В. В., Грибик І. І., Грищук А. М., Смолінська Н. В., Гункевич М. Б., Замроз М. В. Управління змінами: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 356 с.
3. Два роки повномасштабної війни в Україні: думки, переживання, дії: вебсайт. URL: <https://surl.li/ysdttj> (дата звернення 11.01.2025).
4. Українська правда. Воюють і волонтерять: як війна вплинула на життя українців?: вебсайт. URL: <https://surl.li/bcbqjs> (дата звернення 11.01.2025).
5. Фонд «Демократичної ініціативи» імені Ілька Кучеріва: вебсайт. URL: <https://surl.lu/jywhvd> (дата звернення 11.01.2025).
6. Клот А. М., Цимбалюк С. О. Мотивація персоналу: підручник. Київ: КНЕУ, 2011. 397 с.
7. Менеджмент персоналу: підручник/ за заг. ред. В. Брича. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 640 с.
8. Українська правда: вебсайт. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/04/23/236637/> (дата звернення 03.11.2025).

УДК 338.48

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ФАКТОР ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ДОХІДНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Демко В. С.

кандидат економічних наук, доцент,

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,

м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0001-6456-8795

Туризм є одним із секторів, здатних забезпечувати мультиплікаційний ефект для національної економіки через зростання зайнятості, мобілізацію інвестицій, розширення експортного потенціалу послуг та посилення міжгалузевих зв'язків. У повоєнних та кризових умовах України, коли падіння ВВП, скорочення споживчого попиту, порушення логістичних ланцюгів і обмеженість бюджетних ресурсів стримують відновлення туристичного бізнесу, інноваційний менеджмент стає ключовим драйвером конкурентоспроможності та інституційної модернізації [1].

Протягом 2023 року Україну відвідали 2,45 млн іноземних туристів, а за 9 місяців 2024 року туристичні прибуття зросли на 21% р/р, що вказує на відновлювальну динаміку галузі та стабілізацію в'їзного попиту. Прогноз до 2029 року передбачає середньорічні темпи зростання ринку туризму на 7,48%, формуючи потенційний обсяг ринку близько 993,20 млн USD. Проте технологічна адаптація туристичних підприємств та управлінські інновації впроваджуються нерівномірно, що посилює регіональні диспропорції, обмежує можливості масштабування бізнесу і затримує перехід до принципів сталого та смарт-туризму [3].

У сучасній науковій літературі доведено позитивний вплив цифрової трансформації, маркетингових та процесних інновацій на економічні результати туризму, проте фокусні дослідження щодо інституційної ролі інноваційного менеджменту в туризмі України залишаються обмеженими. Таким чином, питання формування дієвих інструментів управління інноваціями, зниження регіональних бар'єрів адаптації технологій та комплексної імплементації стратегічного інноваційного менеджменту набуває наукової і практичної ваги [1, 2, 3, 4].

Метою дослідження є оцінювання статистично значущого впливу інноваційного менеджменту на темпи зростання доходів туристичних підприємств України, ідентифікація бар'єрів впровадження інновацій та визначення управлінських механізмів, що забезпечують максимізацію економічного ефекту інновацій на рівні підприємств і туристичного екосистемного середовища.

В ході дослідження обґрунтовано економічну цінність інновацій для туристичної індустрії України. Проведений порівняльний аналіз інноваційної активності підприємств продемонстрував доказову асиметрію: у межах країн ЄС частка компаній, що системно впроваджують інновації у туризмі, становить понад 55%, тоді як в українському сегменті до 2021 року показник коливався у діапазоні 15–18%. Така різниця ілюструє наявність значного структурного резерву для зростання, зумовленого управлінською та інвестиційною інерцією бізнесу. Відповідно до рисунку 1, компонент технологічної інноваційності у туристичних системах України має потенціал масштабування утричі за умови стратегічної державної та корпоративної підтримки. При цьому інноваційні компанії, незалежно від регіональної локалізації, демонструють приблизно на 30% вищу продуктивність сервісу, в 2,5 раза швидше нарощування експортної спроможності послуг і розширення клієнтської бази порівняно з підприємствами, що обмежуються традиційними управлінськими моделями. [3, 4]

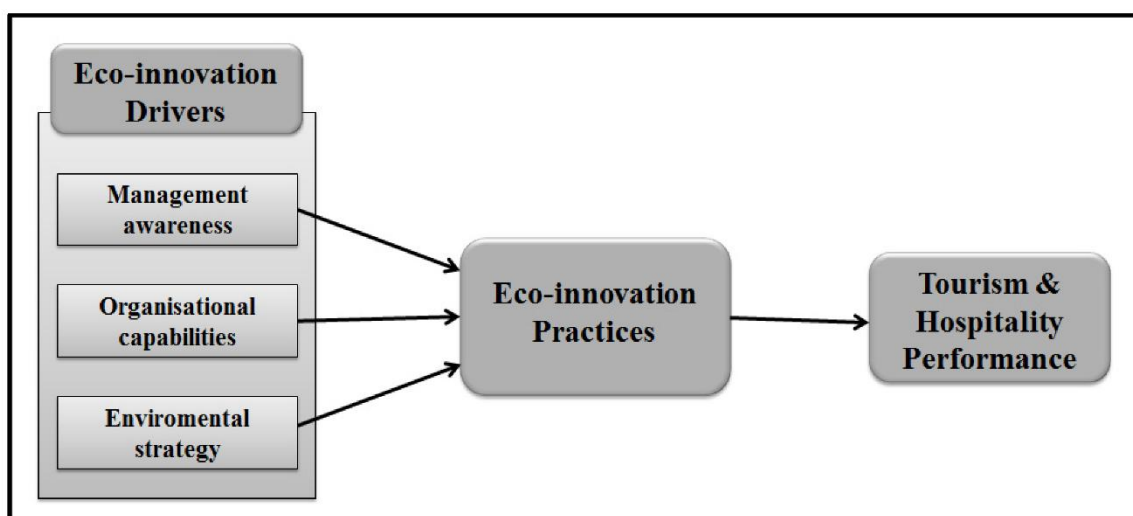
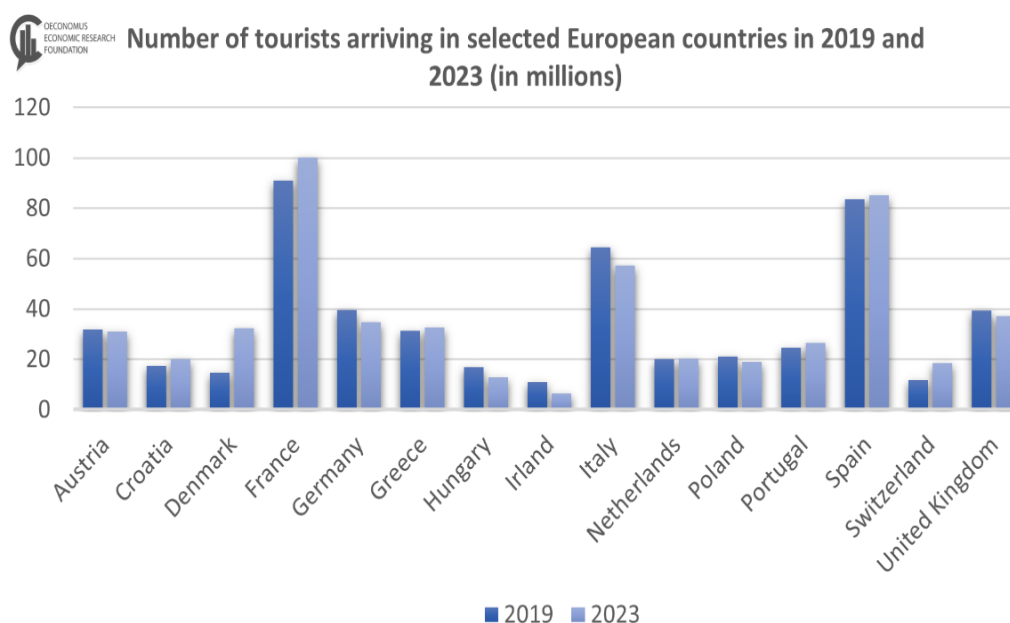

Рис. 1. Основні драйвери інноваційного управління туризмом: порівняння ЄС та України

Джерело: складено автором на основі дослідження

Ідентифіковано ключові групи інновацій з найвищим мультиплікативним ефектом для туристичних підприємств. Результати крос-кейсового синтезу та експертних оцінок засвідчили, що найбільший економічний ефект формують три категорії інновацій:

Цифрові технологічні інновації, серед яких штучний інтелект у сегменті персоналізації туристичних сервісів, технології IoT в управлінні туристичними об'єктами, хмарні платформи для високошвидкісних транзакцій та AR/VR інструменти маркетингової візуалізації;

Організаційно-управлінські інновації, зокрема agile-менеджмент, екосистемні партнерства та інноваційні зміни у ланцюгах створення доданої вартості;

Продуктові інновації, що включають smart-маршрутизацію, інклюзивні та сталі туристичні продукти, мультимодальні сервіси. Ці групи впливають не лише на операційну модернізацію, а й на структуру доходного потоку, знижуючи транзакційні та операційні витрати підприємств при одночасному розширенні охоплення попиту.

Доведено стратегічну досяжність надолуження технологічного розриву при зростанні інвестицій в інновації $\geq 20\%$ щорічно. Економіко-математичне моделювання, підсумоване в Таблиці 1, демонструє три сценарії розвитку підприємств у горизонті 3 років. Базовий сценарій (інвестиції до 10% щорічно) формує лише $12\text{--}18\%$ приросту продуктивності та до 15% відновлення попиту. Помірний цифровий сценарій ($10\text{--}15\%$) забезпечує до 26% продуктивності та до 28% попиту. Натомість інтенсивна модель інноваційного менеджменту, що поєднує цифрові технології та стратегічне управління ($20\text{--}25\%$ інвестицій на рік), формує $28\text{--}42\%$ приросту продуктивності та $35\text{--}50\%$ прискорення відновлення попиту. Це підтверджує, що саме інновації, інтегровані в управління і бізнес-процеси підприємств, здатні забезпечити нелінійний (прискорений) економічний ефект, критично важливий для відновлення туристичного сектору України у повоєнний період.

Визначено, що управлінська архітектура інновацій є критичнішим фактором доходного росту, ніж доступ до самих технологій. Технологічні інновації формують потенціал, але ефект реалізується лише через зміни у моделі управління. Найвищу результативність має бізнес, який: формує корпоративну інноваційну стратегію, замість впровадження відокремлених IT-рішень; активує співпрацю у форматі потрійної спіралі (державо-бізнес-ЗВО); інтегрує показники інноваційності в KPI та бізнес-моделі; упроваджує поетапні (інкрементні) інновації, зважаючи на уникнення ризику в кризових умовах. Цей висновок корелює з рисунком 1, де управлінський драйвер розміщується у центрі ланцюга створення комерційного ефекту.

Сформовано перелік стратегічних механізмів інноваційного менеджменту для модернізації та повоєнного відновлення туристичної галузі. Ідентифіковано управлінсько-інституційні інтервенції, що мають найвищу значущість: створення регіональних платформ координації туристичних інновацій; стимулювання R&D у партнерстві туристичного бізнесу та ЗВО; запуск цифрових систем моніторингу сталості та інклюзивності туристичного продукту; запровадження фондів підтримки для малого інноваційного туристичного бізнесу; просторово-орієнтоване регіональне планування інновацій з метою уникнення диспропорцій.

Таблиця 1

**Вплив впровадження інновацій на туристичні підприємства
(сценарне моделювання, 3 роки)**

Сценарій інноваційного управління	Щорічне зростання інвестицій	Приріст продуктивності	Потенціал відновлення попиту
Базовий (фрагментарні інновації)	$<10\%$	$12\text{--}18\%$	$8\text{--}15\%$
Помірний (цифрові технології без зміни управління)	$10\text{--}15\%$	$18\text{--}26\%$	$16\text{--}28\%$
Інтенсивний (digital + стратегія інноваційного менеджменту)	$20\text{--}25\%$	$28\text{--}42\%$	$35\text{--}50\%$

Джерело: складено автором на основі моделювання інноваційної активності підприємств сфери послуг.

Структурне економічне зростання туристичної галузі України залежить від комплексного впровадження інноваційного менеджменту в операційну та стратегічну архітектуру підприємств. Найбільший очікуваний економічний ефект формують саме синхронні цифрові та управлінські інновації, інтегровані в КРІ підприємств і підтримані регіональними координаційними платформами та міжсекторними партнерствами.

Список використаних джерел

1. Hjalager A-M. Tourism innovation research: a review of research contributions. *Tourism Management*. 2010. Vol. 31(1). P. 1–12. URL: <https://www.egcut.ir/wp-content/uploads/2019/08/3.pdf> (дата звернення 02.12.2025)
2. Organisation for Economic Co-operation and Development. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. 4th ed. Paris: OECD, 2018. 258 p. URL: <https://repositorio.minciencias.gov.co/handle/20.500.14143/49932> (дата звернення 08.12.2025)
3. Zaytseva V. M., Tsviliy S. M., Demko V. S., & Klopov I. O. Internalization of the investment environment in the international tourism industry. *Apuntes del CENES*. 2024. Vol. 43(78). P. 43-75. <https://doi.org/10.19053/uptc.01203053.v43.n78.2024.16971>
4. Zbarsky V. K., Prystemskyi O. S., Konovalenko A. S., Demko V. S., Skidanov O. A. Safe Development of the Tourism Industry in the European Space. *Revista Rivar*. 2023. Vol. 10, № 29. P. 135–154. <https://doi.org/10.35588/rivar.v10i30.5686>

УДК 338.48:004.9

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ У СМАРТ-ТУРИЗМІ: КОНЦЕПЦІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Демко В. С.

кандидат економічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID: 0000-0001-6456-8795

Матяш Л. А.

здобувачка освітнього ступеня магістра,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

У сучасному глобалізованому світі туризм трансформується під впливом цифрових технологій, змін клімату, зростаючих очікувань споживачів та потреби у сталому розвитку. Концепція смарт-туризму, що базується на інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), аналітики даних, інклюзивності та екологічної відповідальності, стає ключовим напрямом розвитку туристичних дестинацій. У цьому контексті управління якістю туристичних послуг набуває нових вимірів, адже якість визначається не лише комфортом і безпекою, а й цифровим досвідом, персоналізацією, доступністю та екологічною ефективністю.

Незважаючи на активне впровадження смарт-рішень у туристичній галузі, існує дефіцит системних підходів до оцінювання якості в умовах цифрової трансформації. Відсутність уніфікованих стандартів, складність інтеграції даних з різних джерел, а також потреба в адаптації міжнародного досвіду до локальних умов зумовлюють необхідність наукового осмислення проблеми. Дослідження концепцій, технологій та методів оцінювання якості у смарт-туризмі є важливим кроком до формування ефективної системи управління, орієнтованої на сталий розвиток і задоволення потреб сучасного туриста.